

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 8CoP/2/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7620202151
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 09. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Agnesa Hricová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2022:7620202151.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Agnesy Hricovej a členov senátu JUDr. Moniky Gécióvej, PhD. a Mgr. Miloša Greguša vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti: H. T. nar. X.X.XXXX a H. H. N. nar. XX.XX.XXXX zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Spišská Nová Ves detí rodičov: matky Q. T. nar. XX.X.XXXX prihlásenej k trvalému pobytu v A. č. XXX toho času bývajúcej v R. č. X zastúpenej JUDr. Ladislavom Zátorským advokátom so sídlom advokátskej kancelárie v Spišskej Novej Vsi na Štefánikovom námestí č. 5 a otca B. N. nar. XX.X.XXXX prihláseného k trvalému pobytu v A. č. XXX zastúpeného JUDr. Ivanom Čurillom advokátom so sídlom advokátskej kancelárie v Spišskej Novej Vsi na Fabiniho ulici č. 11 v konaní o zvýšenie výživného voči mal. H. a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 14P/130/2020 - 132 zo dňa 6.8.2021 takto

rozhodol:

Mení rozsudok súdu prvej inštancie tak, že:

I. Zveruje maloletú H. H. N. nar. XX.XX.XXXX do osobnej starostlivosti matky.

II. Obaja rodičia sú oprávnení a povinní maloleté deti H. T. nar. X.X.XXXX a H. H. N. nar. XX.XX.XXXX zastupovať a spravovať ich majetok.

III. Otec je povinný platiť matke na výživu mal. H. H. sumou 60 Eur mesačne od 27.4.2020 do budúca vždy k 15. dňu v mesiaci vopred.

IV. Mení rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves č.k. 15P/190/2008-24 zo dňa 10.9.2008 vo výroku o určenom výživnom tak, že zvyšuje výživné od otca pre mal. H. zo sumy 1.000 Sk mesačne na sumu 100 Eur mesačne počnúc dňom 27.4.2020 do budúca, ktoré je otec povinný platiť matke vždy do 15. dňa v mesiaci vopred.

V. Styk otca s mal. H. H. a mal. H. upravuje tak, že otec je oprávnený sa s maloletými deťmi stretávať každý páry týždeň v piatok v čase od 15:00 hod. do 18:00 hod., v sobotu v čase od 9:00 hod. do 18:00 hod. a v nedeľu v čase od 9:00 hod. do 18:00 hod. a to tak, že otec si maloleté deti v stanovený čas prevezme pred bydliskom matky a matka v stanovený čas a na stanovenom mieste maloleté deti riadne pripravené na styk s otcom tomuto odovzdá a následne ich od neho v stanovený čas pred jej bydliskom prevezme.

VI. Zrušuje rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch o dlžnom výživnom pre mal. H. H. a mal. H. a vo výroku o trovách prvoinštančného konania a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom výrokom I. zveril mal. H. H. a mal. H. do osobnej starostlivosti matky s tým, že ich bude zastupovať a spravovať ich majetok v bežných veciach. Výrokom II. zaviazal otca prispievať matke na výživu mal. H. sumou 80 Eur vždy k 15. dňu v mesiaci vopred počnúc od podania návrhu do budúcnosti. Výrokom III. zaviazal otca prispievať na výživu mal. H. sumou 100 Eur vždy k 15. dňu v mesiaci matke vopred počnúc od podania návrhu do budúcnosti. Výrokom IV. dlžné výživné 640 Eur za obdobie od 27.4.2020 do 31.7.2021 pre mal. H. H. zaviazal otca splácať popri bežnom výživnom mesačne v sume 15 Eur vždy do 15. dňa v mesiaci matke počnúc od právoplatnosti rozsudku. Výrokom V. dlžné výživné 640 Eur za obdobie od 27.4.2020 do 31.7.2021 pre mal. H. zaviazal otca splácať popri bežnom výživnom mesačne v sume 15 Eur vždy do 15. dňa v mesiaci matke od právoplatnosti rozsudku. Výrokom VI. upravil styk otca s mal. H. H. a mal. H. tak, že je oprávnený sa s mal. deťmi stretávať každý párnny piatok v čase od 15:00 hod. do 18:00 hod., v sobotu v čase od 9:00 hod. do 18:00 hod. a v nedeľu v čase od 9:00 hod. do 18:00 hod. a to tak, že otec si maloleté deti v stanovený čas prevezme pred bydliskom matky a matka v stanovený čas a na stanovenom mieste maloleté deti riadne pripravené na styk s otcom tomuto odovzdá a následne ich od neho v stanovený čas pred jej bydliskom prevezme. Výrokom VII. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

2. Rozhodnutie odôvodnil tým, že rodičia toho času nežijú spolu a ani nevedú spoločnú domácnosť. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že mal. H. H. je v súčasnej dobe v starostlivosti matky, ktorá sa o ňu riadne stará a vo výkone jej starostlivosti neboli zistené žiadne nedostatky. Preto mal. H. H. zveril do osobnej starostlivosti matky. Výrokom II. rozsudku určil výživné na mal. H. H. sumou 80 Eur mesačne počnúc od podania návrhu do budúcnosti. Mal preukázané, že maloletá navštevuje predškolské zariadenie, s čím má matka spojené náklady primerané jej veku ako sú náklady na ošatenie, hygienu, stravu, školné a pod. Pri svojom rozhodovaní vychádzal z majetkových a príjmových pomerov oboch rodičov, berúc do úvahy skutočnosť, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará a na to, aká peňažná suma je potrebná na úhradu odôvodnených potrieb dieťaťa, ako aj skutočnosť, že uspokojovanie odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa je vždy limitované možnosťami, schopnosťami a majetkovými pomermi rodičov, pričom sú rozhodujúce predovšetkým reálne zárobkové schopnosti a možnosti každého z rodičov, ktoré sú dané nielen ich subjektívnymi vlastnosťami, ale aj okolnosťami objektívneho charakteru, najmä pracovnými príležitosťami primeranými vlastnostiam rodičov. Súd pri matke vychádzal zo zistených pomerov, že jej mesačný príjem tvorí rodičovský príspevok ako aj prídavky na maloleté deti. Pokiaľ ide o majetkové pomery zistil, že matka nie je vlastníkom bytu, v ktorom žije spolu s maloletými deťmi, byt má v prenájme. Pokiaľ ide o otca, mal preukázané, že je dlhšiu dobu nezamestnaný, evidovaný ako uchádzač o zamestnanie, žije spolu so svojou manželkou a maloletými deťmi v spoločnej domácnosti, ktorú majú v nájme. Neprihliadol na tvrdenia o jeho zdravotných problémoch, pre ktoré nemôže vykonávať prácu tak ako v minulosti, nakoľko svoj zdravotný stav nijako nepreukázal. Tiež vzal na vedomie skutočnosť, že podľa jeho vlastného tvrdenia vyfajčí denne škatuľku cigariet v hodnote cca 3,40 Eur (mesačne v priemere 102 Eur), ako aj to, že od 8.9.2005 do 8.4.2021 spáchal spolu 75 deliktov na úseku plynulosti a bezpečnosti cestnej premávky, čím podľa súdu prvej inštancie na seba berie neprimerané majetkové riziká v podobe úhrady sankcií za takúto svoju protispoločenskú činnosť. Uprednostnil pri ňom potencialitu jeho príjmov pred ich fakticitou, pričom mal za to, že pokiaľ by otec vykonával tie najmenej zodpovedné pracovné činnosti v stavebníctve, bol by podľa údajov Štatistického úradu SR schopný zarobiť mesačne 584 Eur v čistom. Konštatoval, že v možnostiach a schopnostiach otca je možné dosiahnuť aj vyšší príjem, aby tak dokázal zabezpečiť všetky svoje maloleté deti, nakoľko podľa predložených prehľadov pracovných pozícií, ktoré otec podľa vlastných tvrdení v minulosti aj zastával, je skutočne reálne, aby sa opätovne zamestnal. Nepovažoval za rozhodujúce, že otec ako člen marginalizovanej skupiny obyvateľstva si pre svoj pôvod nedokáže zabezpečiť zamestnanie. Uviedol, že práve rómske obyvateľstvo má pomerne široké zastúpenie v oblasti stavebníctva a to aj s poukazaním na ich dobrú fyzickú zdatnosť. Pokiaľ ide o mal. H., rozhodol výrokom III. rozsudku o zvýšení výživného zo sumy 1.000 Sk (33,19 Eur) na sumu 100 Eur mesačne od podania návrhu do budúcnosti, pretože maloletá nastúpila na strednú školu, s čím sú od poslednej úpravy

vyživovacej povinnosti (v roku 2008) nepochybne spojené zvýšené náklady, čím podľa názoru súdu prvej inštancie došlo k zmene pomerov. Vzhľadom k tomu, že rozhodol o zvýšení výživného na mal. H. za obdobie od 27.4.2020 do budúca, konštatoval, že vznikol otcovi nedoplatok na výživnom 640 Eur, na úhradu ktorého ho zaviazal spôsobom uvedeným vo výroku V. rozsudku. Súd pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy úhrady otca na výživné, ktoré súdu oznámila matka maloletej, čas od podania návrhu do rozhodnutia súdu, ako aj rozdiel medzi sumou, ktorú otec k rukám matky uhradil so sumou zvýšeného výživného. Rovnako odôvodnil aj vznik dlžného výživného od otca pre mal. H.. Pri rozhodovaní o úprave styku otca s maloletými poukázal na judikatúru Ústavného súdu SR, v zmysle ktorej rodičovské práva a povinnosti patria obidvom rodičom. Uviedol, že realizácia styku otca s maloletými bola doposiaľ ponechaná na voľnej úvahe a dohode rodičov, pričom styk sa realizoval nepravidelne, čo mohlo mať negatívny vplyv na všetkých zúčastnených. Na základe výpovedí oboch rodičov mal za to, že v tomto prípade je potrebné nastaviť úpravu styku v pravidelných intervaloch tak, aby bolo možné dostatočne realizovať právo otca na styk s maloletými, ako aj právo maloletých na styk s otcom. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

3. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie otec z dôvodu, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Namietal, že súd prvej inštancie rozhodol podľa zásady tzv. potenciality možného príjmu a fakticky preukázaný skutkový stav, že nemá žiaden príjem, nebral pri svojom rozhodovaní do úvahy. Dôvodil aj tým, že on nepreukázal skutočnosti, ktoré by mohli mať za následok iné rozhodnutie vo veci. Uviedol, že súd prvej inštancie nekriticky prevzal tvrdenie matky, že jej mesačné náklady na výchovu detí a domácnosť sú v sume 850 Eur mesačne. Vôbec sa nezaoberal skutočnosťou, že jej preukázaný príjem je iba 420 Eur. Aj v jej prípade mal teda aplikovať potencialitu možného príjmu. Uviedol, že samotné vyhodnotenie predložených dôkazov zo strany matky, a to formou výpisov z internetového portálu D. ako postačujúcich na rozhodnutie vo veci, je zo strany súdu arbitrárne, nakoľko 90% z predložených ponúk možných zamestnaní bola neprijateľná, či už z dôvodu miesta výkonu práce (zahraničie alebo nutnosť cestovať do zamestnania a potreba ubytovania), ekonomickej nevýhodnosti alebo požadovaných ďalších pracovných skúseností a praxe. Zdôraznil, že súd prvej inštancie nezval do úvahy skutočnosť, že je príslušníkom marginalizovanej skupiny obyvateľov, ktorá má preukázateľne sťažený prístup k zamestnaniu, čo je preukázateľnou realitou stavu v našej spoločnosti. Nesúhlasil ani s výrokom o určení jeho styku s maloletými deťmi. Určený styk považuje z výchovného hľadiska, ako aj s praktického hľadiska za nevykonateľný, nakoľko má záujem, počas určených dní v mesiaci, mať maloleté deti pri sebe bez nutnosti ich matke vracat' v určený čas. Namietal aj dôvody rozhodnutia, ktoré vychádzali z potvrdenia štatistického úradu SR, že čistý príjem v stavebníctve na určených pracovných pozíciách je minimálne 540 Eur, čo neodráža realitu regiónu, ani existenciu množstva stavebných prác v regióne a už vôbec nie skutočnosť, že je príslušníkom marginalizovanej skupiny so sťaženým prístupom k zamestnaniu. Má za to, že určené výživné je neprimerané ku skutočnostiam, ktoré boli preukázané pred súdom a v budúcnosti môže viesť k jeho trestnoprávnej zodpovednosti, nakoľko on preukázateľne nemá žiaden príjem. Za arbitrárne považuje aj vyhodnotenie dôkazu o počte spáchaných 75 priestupkov na úseku dopravy za obdobie od roku 2005 až do rozhodnutia súdu, pričom takýto dôkaz má preukazovať, že koná nezodpovedne a toto má za následok schopnosť platiť určené výživné. Navrhol, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. Matka vo vyjadrení k odvolaniu otca uviedla, že súd prvej inštancie správne aplikoval princíp potenciality príjmu. Práve tento princíp zohľadňuje aj podmienky, ktoré by za určitých podmienok mohli existovať, keby nedochádzalo zo strany otca k pasívite ohľadom získania zamestnania alebo brania na seba neprimeraných majetkových rizík. Zdôraznila, že otec v priebehu konania nijakým spôsobom nepreukázal snahu o získanie akejkoľvek pracovnej pozície, pričom pracovné ponuky v oblasti stavebníctva ako aj iné pracovné ponuky v oblasti, kde sa vyžaduje základné vzdelanie, boli v priebehu konania dokladované z jej strany pravidelne. Poprela, že 90% predložených ponúk mali byť vykonávané v zahraničí. Zdôraznila, že to bol sám otec, ktorý na pojednávaní dňa 14.6.2021 uviedol, že ak by bola nejaká práca v ČR, tak by tam šiel pracovať a že nemá žiadne zdravotné problémy. Konštatovala, že pre otca nemôže byť problém s tým, že s ponukami v zahraničí je spojená aj nutnosť ubytovať sa, a to preto, že v takých prípadoch je príjem omnoho vyšší, ako by dosahoval v porovnateľnej práci na území SR. Dodala, že mal možnosť počas celého súdneho konania prejavíť aktívne svoju vôľu zamestnať sa, pričom tak neurobil, čím len potvrdil celkový nezáujem z jeho strany nájsť si prácu. Poukázala na ustanovenie Zákona o rodine, že výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Upriamila pozornosť aj na jeho tvrdenie, že v priebehu dňa vyfajčí škatuľku cigariet v hodnote cca 3,40

Eur, čo za mesiac predstavuje 102 Eur. Pripomenula jeho delikty na úseku plynulosti a bezpečnosti cestnej premávky, ktorých bolo od 8.9.2005 spolu 75, čiže berie na seba neprímerané majetkové riziká v podobe úhrady sankcií za svoju protispoločenskú činnosť. Poukázala aj na jeho správanie sa pred kolíznou opatrovníčkou, kedy provokatívne štrngal kľúčmi od vozidla BMW. Priznal sa, že na ňom jazdí, čiže musí do neho aj tankovať. Z toho jej vyplýva, že musí disponovať postranným príjmom, preto podľa jej názoru bol správne aplikovaný princíp potenciality príjmu. Ďalej uviedla, že ona v priebehu konania riadne zdokladovala náklady na maloleté deti, ktoré prevyšujú jej príjem, preto aj podala návrh na zvýšenie výživného pre staršiu dcéru a určenie výživného pre mladšiu dcéru. Ona si svoju vyživovaciu povinnosť riadne plní tým, že ich finančne zabezpečuje a poskytuje im osobnú starostlivosť. K návrhu na úpravu styku uviedla, že styk žiadala upraviť z dôvodu, lebo otec zneužíval situáciu, kedy v nepravidelných časoch a pre ňu nepredvídavo žiadal stretnutie s maloletými deťmi, spravidla keď to jej alebo deťom z akýchkoľvek relevantných dôvodov nevyhovovalo. Určenou úpravou styku sa vnáša určitá pravidelnosť, kedy obe strany vedú prispôbiť svoj čas tak, aby sa úprava styku dodržiavala. Zdôraznila, že k reálnemu styku medzi otcom a maloletými deťmi v súčasnosti dochádza spravidla raz do týždňa v krátkych časových intervaloch, čo potvrdil aj samotný otec. Navrhla, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil.

5. Kolízny opatrovník vo svojom vyjadrení k odvolaniu otca uviedol, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil všetky dostupné informácie a dôkazy ohľadom oboch rodičov. Navrhol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť ako vecne správny.

6. Otec vo vyjadrení k vyjadreniu matky zopakoval, že trvá na svojom odvolaní. K potencialite príjmu dodal, že dňa 13.9.2021 zaslal náhodným výberom tri žiadosti o prijatie do zamestnania troch rôznych spoločností, a to na pozície, ktoré vo forme listinných dôkazov predkladala matka. Jedná sa o profesie bez potreby vzdelania a výslovne o pracovné pozície, na základe ktorých súd odôvodnil v zmysle zásady tzv. potenciality možného príjmu svoj rozsudok. Poukázal na tú skutočnosť, že ani jedna zo spoločností, ktoré pracovné ponuky inzerovali, na jeho žiadosť o prijatie do zamestnania nereagovali. Tým podporil svoje tvrdenie, že práve príslušnosť k marginalizovanej - rómskej menšine je objektívnou prekážkou jeho prijatia do zamestnania. Navrhol, aby odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Ďalšie vyjadrenia podané neboli.

8. Konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa prejednávajú a rozhodujú podľa zák. č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (CMP).

9. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku (CSP), ak tento zákon neustanovuje inak.

10. Podľa § 65 CMP odvolací súd nie je viazaný rozsahom odvolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu.

11. Podľa § 28 ods. 1 Zákona o rodine (ZR), súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä

- a) sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa,
- b) zastupovanie maloletého dieťaťa,
- c) správa majetku maloletého dieťaťa.

12. Podľa § 28 ods. 2 ZR, rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa.

13. Podľa § 36 ods. 1 ZR, rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

14. Podľa § 38 ods. 2 ZR, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd rodičom obmedzí výkon ich rodičovských práv, ak

a) žijú trvalo neusporiadaným spôsobom života,

b) svoje povinnosti vyplývajúce z rodičovských práv a povinností nevykonávajú vôbec, alebo

c) nezabezpečujú výchovu maloletého dieťaťa.

15. Podľa § 62 ods. 1 ZR, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Podľa ods. 4 citovaného ustanovenia, pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť. Podľa ods. 5 citovaného ustanovenia výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

16. Podľa § 75 ods. 1 ZR, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprímerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

17. Podľa § 191 ods. 1 CSP, dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo.

18. Podľa § 220 ods. 2 CSP, v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

19. Podľa § 388 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

20. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z § 65 a § 66 CMP bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP a dospel k záveru, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutočný stav, použil správne ustanovenia Zákona o rodine, ale nesprávne ich aplikoval na zistený skutočný stav.

21. Odvolací súd konštatuje, že otec, aj keď podal odvolanie proti celému rozsudku, vo svojom odvolaní namietal len výroky o výživnom (II., III.), dlžnom výživnom (IV., V.) a úprave styku (VI.) k obojm maloletým deťom, nenamietal výrok I. o výchove. Keďže v tomto prípade odvolací súd v zmysle § 65 CMP však nie je viazaný rozsahom odvolania, preskúmal aj výrok I. o zverení maloletých do osobnej starostlivosti matky, ktorá maloleté deti mala zastupovať a spravovať ich majetok v bežných veciach. Tu odvolací súd poukazuje na to, že o zverení mal. H. matke už bolo právoplatne rozhodnuté rozsudkom tamjšieho súdu č.k. 15P/190/2008-24 zo dňa 10.9.2008, preto súd prvej inštancie nemal opätovne rozhodovať o jej zverení matke. Čo sa týka zverenia mal. H. H. do osobnej starostlivosti matky, v tejto časti rozhodol súd prvej inštancie zákonne, v súlade s názorom kolízneho opatrovníka ako aj otca. Žiadnym spôsobom však nezdôvodnil, prečo odoprel otcovi jeho zákonné právo v zmysle § 28 ods. 1 ZR na zastupovanie maloletých detí a správu ich majetku. Obmedzenie výkonu rodičovských práv je možné len postupom a z dôvodov uvedených v § 38 ZR. Keďže súd prvej inštancie neuviedol žiadne dôvody pre obmedzenie výkonu rodičovských práv otca, nemohol ho bez akýchkoľvek dôvodov zbaviť tohto zákonného práva. Len samotná skutočnosť, že maloleté deti sú prevažnej miere vo fatickej starostlivosti matky nespôsobuje, že otcovi jeho rodičovské práva zanikajú. Z obsahu spisu vyplýva, že otec sa s deťmi stretáva, zaujíma sa o ne, na ich výživu prispieva. Z týchto dôvodov odvolací súd v zmysle §

388 CSP zmenil výrok napadnutého rozsudku o výchove oboch maloletých detí, o ich zastupovaní a spravovaní ich majetku tak, že do osobnej starostlivosti matky zveril len mal. H. H. (mal. H. už zverená je) a právo zastupovať a spravovať majetok mal. H. a mal. H. H. priznal v súlade s § 28 ZR obom rodičom.

22. Čo sa týka odvolacej námietky otca o nesprávnom určení výživného pre mal. H. H. a zvýšení výživného pre mal. H. odvolací súd poznamenáva, že pri rozhodovaní o výživnom sa použijú zásady citované v ust. § 62 a § 75 ods. 1 ZR, z ktorých vyplýva, že kritériami určovania rozsahu výživného sú popri odôvodnených potrebách dieťaťa aj možnosti, schopnosti a majetkové pomery rodičov. Pri určovaní konkrétneho rozsahu výživného je preto potrebné vychádzať predovšetkým z toho, aká peňažná suma mesačne je potrebná na úhradu odôvodnených potrieb dieťaťa, pričom medzi tieto potreby patria výživa vo vlastnom zmysle slova, hmotné potreby, ako sú šatstvo, bielizeň, náklady na bývanie, ako aj potreby súvisiace s rozširovaním a prehĺbovaním vzdelania dieťaťa, rozvojom jeho záujmov na budúce povolanie, kultúrne, športové a rekreačné potreby, t.j. všetky nevyhnutné potreby, ktoré vyžaduje život kultúrneho človeka v súčasnosti. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že miera týchto potrieb je odstupňovaná a závisí predovšetkým od veku dieťaťa, jeho zdravotného stavu, pričom ak to možnosti a schopnosti rodičov dovoľujú, má výživné zabezpečovať primeraný podiel na výhodách, ktoré dovoľujú možnosti rodičov. Súd je povinný prihliadať aj na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Pri určení výživného je rozhodujúci príjem, ktorý by rodič reálne mohol dosahovať a nie príjem, ktorý fakticky dosahuje. Tzv. princíp potenciality príjmov má prednosť pred princípom fakticity a ukladá súdu povinnosť prihliadať nielen na reálne schopnosti a možnosti rodiča, ale aj tie, ktoré by mohol dosahovať, ak by dostatočne využíval či už svoju kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosti, zručnosti, pracovné skúsenosti ako aj možnosti dané jeho vekom. Ak sa tvrdený príjem javí ako nepravdivý, je povinnosťou súdu prihliadnúť na celkové majetkové pomery a potencialitu príjmov, t.j. k jeho zjavne nevyužitým schopnostiam. Odvolací súd poukazuje na ust. § 62 ods. 5 ZR z ktorého vyplýva, že plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonnou povinnosťou a cieľom tohto ustanovenia je zvyšovať plynule mieru rodičovskej zodpovednosti tým, že potreby rodiča môžu byť uspokojené až následne, keď rodič splní svoju vyživovaciu povinnosť a prispeje v primeranej miere na potreby dieťaťa. Každý rodič má teda povinnosť v prvom rade zabezpečiť výživu svojho dieťaťa a až následne má právo využiť zostávajúce finančné prostriedky na uspokojenie svojich vlastných potrieb. Zákon zásadne nerozlišuje, či ide o nevyhnutné životné potreby rodiča alebo iné potreby. Súdny ani nemajú povinnosť konkrétne skúmať otázku výšky životných nákladov rodiča o vyživovacej povinnosti ktorého sa koná. Preukazovanie výdavkov povinného rodiča však môže slúžiť ako dôkaz na stanovenie jeho životnej úrovne, avšak nie ako dôkaz, že rodič nemá dostatok finančných prostriedkov na to, aby plnil primeranú vyživovaciu povinnosť k svojmu dieťaťu. Zákon o rodine zakotvuje výslovne povinnosť rodiča živiť svoje dieťa (§ 62 ods. 1). Odvolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že rodič, ktorý nemá dieťa v osobnej starostlivosti, má väčšie možnosti nájsť si prácu, napr. vycestovaním mimo regiónu v ktorom žije, ak sa nedokáže uplatniť na trhu práce v mieste svojho bydliska, resp. nedokáže primerane zarobiť v porovnaní s rodičom, ktorý sa o dieťa osobne stará. Nikto nemá zákonnú povinnosť pracovať, ale každý rodič maloletého dieťaťa, bez ohľadu na to, či je z marginalizovanej skupiny obyvateľstva alebo nie, má k nemu zákonnú vyživovaciu povinnosť, ktorá v sebe subsumuje celú škálu povinností od osobnej starostlivosti až po vecné zabezpečenie odôvodnených potrieb, nevynímajúc výchovu a vzdelávanie, preto je povinnosťou každého rodiča konať tak, aby jeho subjektívne rozhodnutia negatívnym spôsobom neovplyvňovali jeho schopnosť plniť si túto zákonnú vyživovaciu povinnosť. Odvolací súd zastáva názor, že súd prvej inštancie dôsledne vyhodnotil odôvodnené potreby mal. H. ako aj mal. H. H. a zistil okolnosti rozhodujúce pre posúdenie schopností, možností a majetkových pomerov otca aj matky. Zároveň konštatuje, že sa dôsledne vysporiadal aj s námietkami otca uplatnenými v odvolaní, ktoré tvorili jeho obranu v prevažnej miere už v priebehu konania pred súdom prvej inštancie. Pri mal. H. porovnal pomery, aké boli v čase určovania výživného v roku 2008 s pomermi v čase, keď rozhodoval o návrhu matky na zvýšenie výživného. V tom čase mala mal. H. 3 roky v súčasnosti už študuje na strednej škole. Odvolací súd posúdením všetkých relevantných skutočností vo vzťahu k určeniu výživného pre mal. H. H. a zvýšeniu výživného pre mal. H. dospel k záveru, že zvýšenie výživného pre mal. Vanesu zo sumy 1.000 Sk (33,18 Eur) na sumu 100 Eur mesačne (3,33 Eur denne) je vzhľadom na citované ustanovenia v odôvodnení napadnutého rozsudku a z nich vyplývajúce zásady primerané a korešpondujúce skutočnému stavu zisteného súdom prvej inštancie. Naproti tomu súdom prvej inštancie určené výživné pre mal. H. H. (80 Eur) považuje odvolací súd vzhľadom na jej vek s prihliadnutím na majetkové a zárobkové schopnosti otca, ako aj na skutočnosť, že otec má ďalšie tri vyživovacie povinnosti so súčasnou manželkou za neprimerané. V porovnaní s mal. H., mal. H. H. nastúpila v roku 2021 do materskej školy, čiže jej nevyhnutné mesačné náklady sú neporovnateľne nižšie ako náklady na mal. H.. Preto odvolací súd

v zmysle § 388 CSP zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a určil výživné pre mal. H. H. na sumu 60 Eur mesačne. Súčasne ale poznamenáva, že určené výživné zohľadňuje iba časť nevyhnutných potrieb mal. H. a mal. H. H. a je nepochybné, že práve matka dopĺňa zdroj výživy maloletých detí na hranicu prospešnú a nevyhnutnú pre ich všestranný rozvoj, čo fakticky znamená, že podiel matky na výživnom je porovnateľný s podielom otca, pretože o deti sa osobne stará a dobrovoľne si voči nim plní vyživovaciu povinnosť v rozsahu svojich schopností. Zároveň upozorňuje otca, že nástupom mal. H. H. na základnú školu sa zvýšia jej nevyhnutné mesačné náklady a teda môže dôvodne očakávať aj požiadavku na zvýšenie jej výživného. Odvolací súd musel zmeniť výroky súdu prvej inštancie o určení výživného pre mal. H. H. (II.) a o zvýšení výživného pre mal. H. (III.) aj z toho dôvodu, že neboli dostatočne určité, nebolo z nich zrejmé, od akého dátumu sa výživné určuje, resp. zvyšuje. Navyiac pri rozhodnutí o zvýšení výživného pre mal. H. súd prvej inštancie opomenul, že zvýšením výživného sa zároveň mení predchádzajúce právoplatné rozhodnutie súdu o určení výživného.

23. K odvolacej námietke otca, že by chcel mať maloleté deti pri sebe počas určených dní v mesiaci bez povinnosti ich matke v stanovený čas vracat', pretože určený styk súdom prvej inštancie je z výchovného ako aj praktického hľadiska nevykonateľný, odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie starostlivo prihliadal na všetko, čo vyšlo v konaní najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci konania a kolízny opatrovník, preto sa s jeho závermi odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje. Z obsahu spisu je zrejmé, že maloleté deti nie sú naučené prespávať u otca. Mal. H., aj keď odišla k otcovi, po dvoch dňoch sa vrátila k matke. Navyiac je vo veku, kedy už sama rozhoduje, či sa chce s otcom stretnúť alebo nie. Zo spisu taktiež vyplynulo, že mal. H. H. je zatiaľ naučená chodiť za otcom len za prítomnosti matky. Za daných okolností odvolací súd nepovažoval za súladné s najlepším záujmom maloletých detí, aby mali určenú povinnosť prespávať každý druhý víkend u otca. Z toho dôvodu považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie za správne a v záujme maloletých detí. Odvolací súd však musel rozhodnutie súdu prvej inštancie o úprave styku otca s maloletými deťmi zmeniť z dôvodu presnejšej úpravy výroku, aby bol jednoznačný a zrozumiteľný. Preto v zmysle § 388 zmenil výrok napadnutého rozsudku o úprave styku (VI.) tak, aby bolo zrejmé, že styk otca s maloletými deťmi sa realizuje v určenom čase počas piatka, soboty a nedele každý párný týždeň v roku.

24. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

25. Podľa § 391 ods. 1 CSP, ak odvolací súd zruší rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, prerušiť konanie, schváliť zmier, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci vec patrí.

26. Odôvodnenie rozsudku má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné. Súd je povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Zásada voľného hodnotenia dôkazov zakotvená vo vyššie uvedených ustanoveniach neznamená, že by súd vo svojom rozhodovaní mal na výber, ktoré z vykonaných dôkazov vyhodnotí a ktoré nie, alebo o ktoré z vykonaných dôkazov svoje skutkové závery oprie a ktoré opomenie. Súd je povinný vysporiadať sa so všetkým, čo vyšlo v priebehu konania najavo, ak to má vzťah k prejednávanej veci, pričom svoj výklad musí prispôbiť konkrétnym okolnostiam prejednávanej veci, najmä rozsahu dokazovania, zložitosti zisťovania skutkového stavu veci, množstvu návrhov účastníkov na vykonanie dôkazov a pod. a uviesť ho tak, aby jeho závery o rozhodujúcich skutočnostiach (skutkových zisteniach) neboli pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov nepreskúmateľné. Jednotlivé preukázané skutočnosti je potrebné premietnuť do záverov o skutkovom stave, ktorý stručne a výstižne vyjadruje skutkový stav a ktorý je rozhodujúci pre právne posúdenie. Právnym posúdením veci treba pritom rozumieť výklad o tom, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu súd vychádzal (prečo pod tieto ustanovenia podriadil zistený skutkový stav) a ako ho prípadne vyložil a výklad o tom, aké majú účastníci na základe zisteného skutkového stavu podľa týchto ustanovení k predmetu konania práva a povinnosti a ako bola preto vec rozhodnutá. Takéto nedostatky odôvodnenia zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia, ktorá je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku SR okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy SR. Okrem porušenia uvedeného práva účastníka konania dozvedieť sa o príčinách

rozhodnutia práve zvoleným spôsobom, ktorým sa mu odníma možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných opravných prostriedkov, táto vada bráni odvolaciemu súdu v jeho preskúmavacej právomoci. Preto ak je rozhodnutie súdu nepreskúmateľné, lebo obsahuje iba nedostatočné dôvody, prichádza do úvahy len zrušenie rozhodnutia a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

27. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch (IV. a V.) o dlžnom výživnom a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na ich potvrdenie, ani na zmenu, preto ho v napadnutých výrokoch o dlžnom výživnom pre mal. H. H. a dlžnom výživnom pre mal. H. podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a vrátil vec v rozsahu zrušenia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, pretože súd prvej inštancie sa v odôvodnení napadnutého rozsudku nevyssporiadal so všetkým, čo vyšlo v priebehu konania najavo napriek tomu, že to malo vzťah ku prejednávanej veci, v dôsledku čoho sú jeho závery o rozhodujúcich skutočnostiach nezrozumiteľné a nepreskúmateľné. Z odôvodnenia rozsudku nie je možné zistiť, ako ustálil výšku dlžného výživného pre každé maloleté dieťa, aké skutkové zistenia ho k tomu viedli. Odvolací súd zdôrazňuje, že nepostačuje, ak súd prvej inštancie v iných častiach odôvodnenia rozhodnutia cituje, čo uviedli účastníci konania, bez toho, aby následne z takto zisteného skutočného stavu urobil záver o skutkovom (skutočnom) stave. V tomto prípade súd prvej inštancie nevyhodnotil, aké sumy mal otec platiť na výživnom pre každú maloletú dcéru, od kedy do kedy mal platiť a tak vypočítať celkovú sumu dlžného výživného. Od tejto sumy potom odpočítať platby (plnenia), ktoré na výživu maloletých detí otec zaplatil, či inak poskytol. Následne zistiť a vyhodnotiť kedy platil, akú sumu zaplatil, či to matka rozporuje, či sa plnenie otca (nemusí to byť len platba v peniazoch) môže považovať za výživné. Keďže súd prvej inštancie takto nepostupoval, táto vada bráni odvolaciemu súdu v jeho preskúmavacej právomoci. Preto ak je rozhodnutie súdu nepreskúmateľné, lebo obsahuje iba nedostatočné dôvody, prichádza do úvahy len zrušenie rozhodnutia podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP a podľa § 391 ods. 1 CSP vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

28. V súhrne vzhľadom na uvádzané sa tak vec dostala do takej polohy, v ktorej by náprava pochybení súdu prvej inštancie vyžadovala takú mieru ingerencie odvolacieho súdu, ktorá by v skutočnosti mala za následok aj nahrádzanie činnosti súdu prvej inštancie (úlohou odvolacích súdov napriek preneseniu na ne určitých činností vyžadovaných skôr od súdov prvej inštancie, je totiž stále prieskum správnosti rozhodnutí súdov prvej inštancie s prípadným doplnením dokazovania a nie vykonávanie základného dokazovania a vyhodnocovania dôkazov s nutnosťou riadneho odôvodnenia rozhodnutia).

29. V ďalšom konaní bude povinnosťou súdu prvej inštancie doplniť dokazovanie v naznačenom smere, predovšetkým určiť dobu, za ktorú počíta dlžné výživné, vypočítať pre každé maloleté dieťa z určenej sumy výživného celkovú sumu dlžného výživného. Od tejto sumy potom odpočítať platby (plnenia), ktoré na výživu maloletých detí otec zaplatil, či inak poskytol. Za tým účelom zistí a vyhodnotí, kedy otec platil, akú sumu zaplatil, či inak plnil, či to matka rozporuje, či sa plnenie otca (nemusí to byť len platba v peniazoch) môže považovať za výživné, ak nie, odôvodní prečo. Ak na takto zistené dlžné výživné otcovi poskytne inú lehotu splatnosti, ako je stanovená v ust. § 232 ods. 3 CSP, uvedie dôvody, ktoré ho k tomu viedli. Svoje rozhodnutie jednoznačne odôvodní v súlade s § 220 ods. 2 CSP tak, aby rozhodnutie a úvahy, ktorými sa riadil pri rozhodovaní boli spätne preskúmateľné, boli logicky správne a presvedčivé a v súlade s § 57 CMP rozhodne o trovách celého konania.

30. Toto rozhodnutie senát prijal v pomere hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 veta druhá CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Uvedená povinnosť neplatí, ak je :

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania.